

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel

w sprawie skazanego **N.S.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 26 listopada 2025 r.

zażalenia obrońcy skazanego

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 12 sierpnia 2025 r. o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 23 lipca 2024 r. (sygn. akt II AKa 508/23),

p o s t a n o w i ł:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

W sprawie lustracyjnej N.S. Sąd Apelacyjny w Katowicach orzeczeniem z dnia 23 lipca 2024 roku (sygn. akt II AKa 508/23), utrzymał w mocy orzeczenie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 30 maja 2023 roku (sygn. akt IV K 24/20).

Zarządzeniem Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 1 sierpnia 2024 roku (sygn. akt II AKa 508/23) odmówiono przyjęcia wniosku lustrowanego N.S. o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 23 lipca 2024 roku, sygn. akt II AKa 508/23, utrzymującego w mocy orzeczenie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 30 maja 2023 roku (sygn. akt IV K 24/20), jako wniesionego po upływie siedmiodniowego terminu zawitego. W dniu 30 września

2024 roku lustrowany złożył wniosek o doręczenie orzeczenia wraz z uzasadnieniem, zawierając w jego treści postulat o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Katowicach.

Powyższy wniosek lustrowanego N.S. z dnia 30 września 2024 roku stanowił przedmiot rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego w Katowicach w postanowieniu z dnia 12 sierpnia 2025 roku, którym odmówiono lustrowanemu przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Katowicach.

Na to postanowienie zażalenie wniósł obrońca lustrowanego, zaskarżając je w całości. Na zasadzie art. 427 § 2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. zarzucił:

1. Obrazę przepisu prawa procesowego (art. 126 § 1 k.p.k.) poprzez odmowę przywrócenia terminu, w sytuacji gdy naruszenie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od lustrowanego, tj. z uwagi na brak pouczenia o trybie i sposobie zaskarżenia orzeczenia oraz pouczenie, iż uzasadnienie zostanie sporządzone z urzędu w terminie 30 dni.
2. Obrazę przepisu prawa procesowego (art. 16 § 1 k.p.k.) poprzez jego niezastosowanie i niedostrzeżenie, iż brak właściwego pouczenia lustrowanego o terminie i trybie zaskarżenia orzeczenia nie może wywoływać dla niego negatywnych skutków procesowych.
3. Obrazę przepisu prawa procesowego (art. 442 § 3 k.p.k.) poprzez nieuwzględnienie wiążących wytycznych Sądu Najwyższego zawartych w postanowieniu z dnia 3 lipca 2025 roku (sygn. akt IV KZ 13/25), w szczególności potrzeby zastosowania w sprawie art. 16 § 1 i 2 k.p.k.
4. Błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść postanowienia, polegający na mylnym przyjęciu, iż pouczenie o treści szeregu artykułów k.p.k. mogło zastąpić pouczenie o terminie i sposobie zaskarżenia orzeczenia sądu odwoławczego (w tym art. 21b ust. 6 ustawy lustracyjnej i art. 524 § 1 k.p.k.).
5. Błąd w ustaleniach faktycznych polegający na błędnym przyjęciu, iż uchybienie terminu o zaledwie jeden dzień nakazuje poddać w wątpliwość rzetelność twierdzeń lustrowanego, w sytuacji gdy wniosek zmierzał do

wskazania adresu na jaki należy doręczyć sporządzane z urzędu orzeczenie.

Obróńca wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i przywrócenie lustrowanemu terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia orzeczenia Sądu Apelacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie jest zasadne.

Sąd Apelacyjny wskazał, że należało uznać za bezsporne, że lustrowany, N.S., nie był obecny na rozprawie apelacyjnej w dniu 23 lipca 2024 roku, o terminie której został prawidłowo zawiadomiony. W dacie tej rozprawy nie był już reprezentowany przez obrońcę, a jedyną obecną stroną był prokurator IPN. Wbrew argumentacji lustrowanego, stwierdzono, że otrzymał on stosowne i wyczerpujące pouczenia wraz z kierowanymi do niego zawiadomieniami o kolejnych terminach rozprawy apelacyjnej. W zawiadomieniu z dnia 21 grudnia 2023 roku, doręczonym N. S. w dniu 8 stycznia 2024 roku, zawarto pouczenia obejmujące m.in. treść art. 422 § 1-4 k.p.k. Oznacza to, że lustrowany został prawidłowo pouczony o wszystkich swoich prawach i obowiązkach, a przede wszystkim o wynoszącym 7 dni terminie zawitym do złożenia na piśmie wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia orzeczenia, biegnącym od daty jego ogłoszenia, a z którego to obowiązku nie zwalniała go okoliczność sporządzenia uzasadnienia orzeczenia z urzędu. Finalnie Sąd Apelacyjny przyjął, że lustrowany nie wykazał, aby w okresie biegu terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia orzeczenia sądu odwoławczego, wystąpiły niezależne od niego przeszkody, które uniemożliwiły mu złożenie stosownego wniosku w terminie. Okoliczność ta nabiera istotnego znaczenia w kontekście ciążącego na stronie wnoszącej o przywrócenie terminu zawitego obowiązku uprawdopodobnienia, że uchybienie nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych. Dodatkowo, lustrowany uchybił terminowi do złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia o zaledwie jeden dzień. Sąd Apelacyjny zaznaczył, że to nakazuje poddać w zasadniczą wątpliwość rzetelność jego twierdzeń o całkowitym braku jakichkolwiek pouczeń ze strony sądu i wyłącznym oczekiwaniu na sporządzenie uzasadnienia z urzędu w terminie 30 dni. W konsekwencji, wobec udowodnionego prawidłowego pouczenia strony o

wymogach i terminach wynikających z art. 422 § 1 k.p.k. oraz braku wykazania przyczyn niezależnych, wniosek o przywrócenie terminu należało oddalić.

Obrońca lustrowanego w zażaleniu na postanowienie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu twierdził, że do uchybienia terminowi zawitemu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia orzeczenia doszło z przyczyn od lustrowanego niezależnych, a mianowicie z powodu rażąco niewystarczającego i mylącego pouczenia procesowego udzielonego przez Sąd Apelacyjny. Skarżący podkreślał, że wbrew twierdzeniom Sądu, nigdy nie został skutecznie pouczony o sposobie zaskarżenia orzeczenia Sądu Odwoławczego, w tym w szczególności o trybie wniesienia kasacji. Dowodził, że pouczenie zawarte w zawiadomieniu o rozprawie, choć wymieniało listę przepisów (w tym art. 422 § 1-4 k.p.k.), było niewystarczające, gdyż nie zawierało informacji o kluczowych w sprawach lustracyjnych przepisach, tj. art. 523 k.p.k., 524 § 1 k.p.k. oraz art. 21b ust. 6 ustawy lustracyjnej w kontekście Wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 11 maja 2007 r., który przyznał osobie lustrowanej prawo do kasacji. Brak tej wiedzy uniemożliwił Lustrowanemu świadome podjęcie kroków w celu dalszego zaskarżenia. W związku z tym, skarżący uznał za rażąco dowolne twierdzenie Sądu *a quo*, iż miał samodzielnie wyinterpretować konieczność złożenia wniosku o uzasadnienie orzeczenia na podstawie art. 422 § 1 k.p.k., którego treścią został jedynie powierzchownie objęty. Wskazał, że o braku zamiaru doręczenia mu uzasadnienia dowiedział się dopiero we wrześniu 2025 r., co prowadziło do konkluzji, że nie ponosi żadnej winy w niezachowaniu terminu.

Uznać należy, że argumentacja zawarta w uzasadnieniu postanowienia Sądu Apelacyjnego jest zasadna i jako taka zasługuje na aprobatę. Z kolei skarżący nie wykazał w żaden sposób niezawinionego niedotrzymania terminu zawitego. W orzecznictwie konsekwentnie wskazuje się, że w art. 126 k.p.k. chodzi o przyczynę, której strona nie mogła usunąć i przez to stało się niemożliwie dokonanie czynności w terminie. Przedmiotem oceny winno być to, czy strona dochowała należytej staranności, by dokonać czynności w terminie (tak m.in. SN w postanowieniu z dnia 18 września 2013 r., V KZ 66/13). Podobnie Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że nie są niezależną od strony przyczyną usprawiedliwiającą brak złożenia stosownego wniosku w terminie takie okoliczności

jak niski stan świadomości prawnej lub nieznajomość prawa (post. SN z 19 grudnia 2006 r., II KZ 27/06, OSNwSK 2006, Nr 1, poz. 2495; post. SN z 9 marca 2007 r., V KZ 9/07, OSNwSK 2007, Nr 1, poz. 596), czy też upośledzenie umysłowe strony (post. SN z 25 lutego 2009 r., I KZP 36/08, Biul. PK 2009, Nr 3, s. 7-8). Jak sam przyznaje skarżący jego mandant otrzymał pouczenie o jego prawach i obowiązkach, lecz przepisy tam zawarte nie były przytoczone in extenso. W obecnych czasach nie nastręcza większych trudności uzyskanie treści przepisów kodeksu postępowania karnego. Oprócz oczywistego narzędzia jakim jest Internet, w razie wątpliwości co do treści pouczenia można stosowne informacje uzyskać w Sądzie. Stanowi to minimum dbałości o własne interesy.

Wobec powyższego należało orzec jak w sentencji.

[WB]